

دکتر زهرا جلیلون

دبیر کمیسیون ملی عمران مجمع مشورتی نظام مسائل کشور

۱۲ روز جنگ تحمیلی آزمونی برای مدیریت، ساختار و فرایند ها و ابزارهای پدافند غیر عامل کشور

مقدمه

از زمان استقرار نظام جمهوری اسلامی ایران، کشور دشتخوش حضور دشمنان و معاندین داخلی بود و در سالهای اول انقلاب جریان ها و گروهک های جدا شده از جریان انقلاب که به زعم خود به دنبال سهم از حکومت کشور و بر هم ریختن ساختار شکل گرفته و در حال شکل گرفتن بودند، دست به هر کاری زدند و با ترور های متعدد در تلاش بودند انسجام و ساختارهای شکل گرفته را از میان بردارند .

اینان و جمعی دیگر که به خارج از کشور گریخته بودند، بر این تصور بودند که کشور ضعیف شده است و حمله نظامی را در دستور اقدام قرار دادند تا آنچه در این سرزمین از دست داده اند را باز پس گیرند ...

مورد حمله همسایه خود، کشور عراق قرار گرفتیم و تمامی قدرت های جهان تسلیحات نظامی، بمب های شیمیایی و همه آنچه در جنگ تحمیلی و نابرابر بر علیه مردم و نیروهای نظامی استفاده شد را تامین نمودند.... و پس از ۸ سال جنگ تحمیلی بدون از دست دادن حتی یک وجب از خاک ایران با تقدیم بیش از ۲۰۰ هزار شهید دشمن را به پشت مزره ها بازگرداندیم.

مردان جنگ (سپاه و ارتش) همه این سالها در جبهه های خارج از مرزهای کشور مشغول دفاع از مظلوم و دفاع از منافع و تمامیت امت اسلامی و ایران اسلامی بودند..

در طول این سالهای اینکه چقدر توانستیم توده های مردم را در کنار نظام ببینیم و یا به نحوی چقدر توانستیم از منابع طبیعی (نفت، گاز، آب، معادن و دریا و ..) و منابع انسانی انقلابی، جوان و با استعداد و با انگیزه کشور مطابق بارها تاکیدات رهبری در جهت توسعه و پیشرفت کشور استفاده کنیم، جای بحث و گفتگو دارد...

این کشور همیشه خاری در چشم سلطه گران می باشد و آنها در تلاشند به هر طریقی و هر مسیری بر کشور و استقلال کشور تسلط یابند لذا هوشیاری همه ارکان اداره کشور را می طلبد تا آنقدر در همه وجوه قدرتمند شویم که ان شاءالله آرزوی مقام معظم "روزی برسد که دنیا برای دستیابی به تکنولوژی و دانش باید زبان فارسی را بیاموزد" محقق شود و نه تنها دست آنان به ذره ای از خاک ایران اسلامی نرسد، بلکه به مخیله شان نیز خطور نکند.

علی ایپال ساختار اداری و اجرایی کشور، ناآگاه و به دور از تجربه این میدان در ۱۲ روز جنگ تحمیلی نبوده اند و در تمام این سالها می بایست تجربیات کسب شده در جنگ تحمیلی ۸ ساله آسیب شناسی و مستندنگاری می گردید و در حداقل نیازهای مشخص زیر ساخت های مورد نیاز متناسب با جمعیت و نیاز های روز ایجاد و زیر ساختهای موجود به روزرسانی و بهبود می یافت.

از اساسی ترین نیاز های کشوری که همیشه مورد نظر و تهدید سلطه گران است رعایت و اجرای اصول پدافند غیر عامل در همه مخاطراتی است که توامان وبه تنهایی امکان دارد جان و مال شهرمندان را تهدید نماید .

در این نوشتار به بررسی کارکرد و عملکرد پدافند غیر عامل در شهر ها می پردازم

پدافند غیر عامل

پدافند غیر عامل به همه اقداماتی گفته می شود که مستلزم استفاده از جنگ افزار نیست و با هدف کاهش آسیب پذیری و خسارات ناشی از تهدیدات مختلف و شامل اقدامات ، تدابیر، طرح ریزی ها و تمهیداتی است که برای حفظ جان و مال مردم، حفاظت از زیرساخت ها و تأسیسات حیاتی و حساس میباشد.

مستندات قانونی شامل

- ✓ سیاستهای کلی پدافند غیرعامل ابلاغی مقام رهبری «مدظله العالی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۹
- ✓ بند ۱۱ ماده ۱۲۱ قانون برنامه پنجساله چهارم توسعه کشور
- ✓ اساسنامه سازمان پدافند غیر عامل به شماره ۷۴۰۳۷/۱/۲۱۷/۹۲۸ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۴ پس از تصویب مقام معظم رهبری در روزنامه رسمی منتشر گردید
- ✓ ابلاغیه کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور به شماره ۷۵۳/۲۳۰/۱/۷۴۰۲۸ - ۱۳۹۴/۰۲/۰۶
- مبنی بر فعال -سازی ساختار کمیته پدافند غیرعامل در شهرداریها؛

✓ دستورالعمل اجرایی پدافند غیر عامل استانها مصوب ستاد کل نیروهای مسلح مورخ
۱۴۰۰/۰۴/۰۶

✓ "قانون تشکیل سازمان پدافند غیر عامل مصوب مجلس شورای اسلامی " به شماره
۴۷۰۳۸/۱۱-۱۵۸ مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۱۱

✓ ابلاغ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل به شماره ۹۵/۱۲۷/۱/۲۶۱۲ در تاریخ ۱۴۰۳/۱۰/۱۹
توسط رئیس ستاد کل نیروهای مسلح

قانون تشکیل سازمان مدیریت پسماند در راستای تحقق تدابیر فرماندهی معظم کل قوا و اجرای سیاست های کلی نظام ابلاغی مقام معظم رهبری و به منظور سیاستگذاری، افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، تداوم فعالیت های ضروری، ارتقای آموزش و پایداری ملی، مقاوم سازی زیرساخت های حیاتی، حساس و مهم کشور، تسهیل مدیریت بحران در برابر انواع تهدیدات دشمن و سلاح های نامتعارف نظیر هسته ای، الکترونیکی، زیستی، شیمیایی و رایانیکی (سایبری) و مدیریت پیشگیرانه در مقابل تهدیدات جدید و حصول اطمینان از آمادگی دستگاه های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸/۷/۱۳۸۶ و ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴/۱۲/۱۳۹۵، به منظور ایجاد «سازمان پدافند غیرعامل کشور» با شخصیت حقوقی مستقل در تابعیت ستاد کل نیروهای مسلح تشکیل ابلاغ گردید.

مطابق با قانون، پدافند غیر عامل تمهیداتی است که در زمان صلح صورت می گیرد و امروزه مردم نیازمند خدمات متفاوتی بوده و نیز به دنبال محیطی آرام و قابل سکونت درون شهرها با آسایش می باشند و عمده ترین هدف پدافند غیر عامل، ایمن سازی و کاهش آسیب پذیری زیرساخت های مورد نیاز مردم است که باید با یک برنامه ریزی و طراحی در توسعه پایدار کشور نهادینه شود. مطابق با قانون، اساسنامه سازمان مشتمل بر اعضا، وظایف و اختیارات کارگروه دائمی، نحوه پشتیبانی و تأمین منابع سازمان و طرح های پدافند غیرعامل کشور، توسط ستاد کل نیروهای مسلح با همکاری وزارتخانه های کشور، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و اطلاعات و سازمان برنامه و بودجه کشور حداکثر ظرف شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون، تهیه و پس از تصویب مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۴۰۳/۰۳/۱۹ توسط ستاد نیروهای کل نیروهای مسلح ابلاغ گردید

مطابق با اساسنامه سازمان پدافند غیر عامل

در استانها هدایت، راهبری و نظارت بر برنامه ها و امور پدافند غیرعامل در سطح استان و ایجاد هماهنگی و هم افزایی بین دستگاهی، با سازمان بر عهده استاندار است و برای اجرای این مسئولیت، شعب استانی پدافند غیرعامل در تابعیت استانداری ایجاد می شود.

همچنین تشکیل شورای پدافند غیرعامل استان به ریاست استاندار و با حضور دستگاه های مرتبط برگزار می گردد

کارگروه پدافند غیرعامل امور شهری، در شهرداری به ریاست شهردار تشکیل می شود. شهردار عضو شورای پدافند غیرعامل استان است.

- بر اساس اساسنامه ابلاغی سال ۱۳۹۳ و ابلاغ وظایف سازمان پدافند غیر عامل "دستورالعمل کمیته پدافند غیرعامل شهرداری" به عنوان یک دستگاه اجرایی و دارای مسئولیت در سال ۹۸ ابلاغ گردید

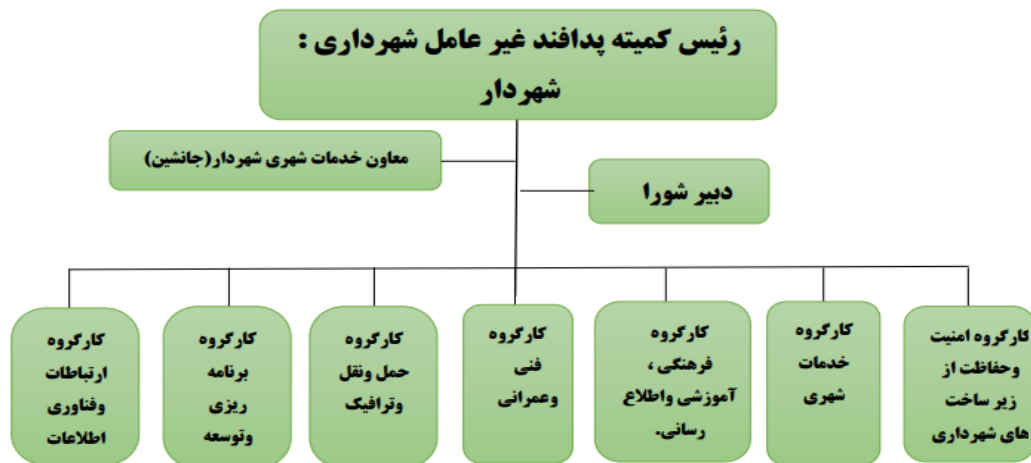
براساس دستورالعمل ابلاغی

پدافند شهری شامل مجموعه هایی از اقدامات پدافند غیرعاملی که به کارگیری آن در محدوده و حریم شهر باعث حفاظت از جمعیت، مصونسازی زیرساخت، قدرت پاسخگویی به حوادث و تهدیدات شهری، تداوم کارکردهای ضروری، پایدارسازی مدیریت شهری میشود.

تهدیدات شهری شامل توانایی و قابلیت و استعداد دشمن در استفاده بر علیه داراییهای شهری ازجمله استعداد دشمن در استفاده از تسلیحات ازجمله زیستی، شیمیایی، هستهای، الکترومغناطیس، سایبری نظامی و امنیتی و فناوریانه برای ایجاد خطر و آسیب به یک شهر گفته میشود.

نمودار تشکیلاتی مصوب و ابلاغی در دستور العمل در شهرداری

ماده ۵: نمودار تشکیلاتی کمیته پدافند غیر عامل شهرداری

براساس ماده ۳ دستورالعمل، منظور از ابلاغ این دستورالعمل

- برآورد و احصاء تهدیدات ناشی از پیامد اقدامات دشمن در مراکز و زیرساختهای، حیاتی، حساس و مهم شهرداری؛
- شناسایی آسیب پذیریهای ناشی از تهدیدات و پیامد اقدامات دشمن در حوزههای مختلف اداره امور شهرداری در وضعیت اضطراری شهر؛
- آماده سازی شهرداری قبل از بحران برای مقابله با وضعیت اضطراری؛
- تداوم خدمات رسانی به مردم شهر در وضعیت اضطراری ناشی از تهدیدات خصمانه دشمن

به استناد ماده ۷ دستورالعمل مذکور مأموریت کمیته پدافند غیر عامل شهرداری شامل موارد ذیل است

- (۱) مصون سازی و کاهش آسیب پذیری زیرساخت های شهرداری.

۲) تهیه طرح های پاسخ به شرایط اضطراری در مقابل حوادث و تهدیدات زیرساختهای شهرداری ساماندهی مراکز

پرخطر شهری و ایجاد آمادگی پاسخ در مراکز جمعیتی همجوار

۳) صیانت از سرمایه های انسانی در مقابله با تهدیدات

۴) نهادینه سازی مقررات، آییننامهها، الزامات و ملاحظات فنی پدافند غیرعامل در ذات طرحهای شهری

۵) آموزش و فرهنگسازی پدافندشهری به مدیران و کارشناسان شهرداری و شرکتهای سازمانهای وابسته و ساختارهای مردم -نهاد

۶) طرح ریزی، آموزش، تجهیز، تمرین، رزمایش و ارزیابی برای ارتقاء آمادگی در حوزه پدافند غیرعامل زیرساختهای شهرداری

۷) برنامه ریزی برای تداوم چرخه خدمات اساسی شهرداری و تأمین نیازمندیهای ضروری مردم در شرایط اضطراری ناشی از اقدامات دشمن .

۸) مصون سازی زیرساختهای شهرداری در حوزه سایبری و مدیریت دستیابی به زیرساختهای هوشمند شهری کلیدی کامال مصون و زیرساختهای ضروری با حداقل آسیبپذیری و زیرساختهای الزم امن؛

۹) زمینه سازی دستیابی به سامانه یکپارچه رصد، پایش، ارزیابی، تشخیص و هشدار تهدیدات، حوادث، آسیبپذیری و مخاطرات در حوزه زیرساختهای شهرداری

۱۰) راهبری برای دستیابی و استقرار سامانه تخلیه، انتقال و اسکان جمعیت در شرایط اضطراری و تامین سامانه مراکز امن چندمنظوره و اداره و به روزرسانی آن

۱۱) ایجاد آمادگی برای همکاری در امداد و نجات شهروندان در حوادث ناشی از اقدامات دشمن

۱۲) همکاری در خروج مراکز پرخطر از شهرها با دستگاههای مسئول .

۱۳) همکاری در کارگروه های پدافند غیرعامل استانها.

بر اساس ماده ۸ دستورالعمل شرح وظایف کمیته پدافند غیر عامل شهرداری به شرح ذیل است

۱) تعیین راهبردها و سیاستهای اجرایی شهرداری در زمینههای مرتبط با پدافند غیرعامل

۲) پیگیری انجام، تصویب و نظارت بر اجرای مطالعات پدافند غیرعامل زیرساختهای شهرداری؛

۳) هماهنگی و ایجاد تعامل با نهادهای نظارتی حاکمیتی و اجرایی خارج از شهرداری؛

۴) تسهیل و تسریع در اجرایی شدن اقدامات مرتبط با پدافند غیرعامل در زیرساخت های شهرداری؛

- ۵) پیشبینی اعتبارات الزم برای طرحها و برنامههای پدافند غیرعامل در برنامههای سالانه شهرداری؛
 - ۶) تنظیم نظام ارزیابی و نظارت بر اجرای طرحها و مطالعات پدافند غیرعامل زیر ساخت های شهرداری ؛
 - ۷) نظارت مستمر بر فرآیندها و نحوه عملکرد اعضای کمیته و کارگروههای تخصصی پدافند غیرعامل شهرداری؛
 - ۸) اجرایی نمودن الزامات و مالحظات پدافند غیرعامل (زیستی، شیمیایی، پرتوی و سایبری) به منظور مصون سازی زیرساختهای شهرداری
 - ۹) تصویب طرحهای پاسخ به شرایط اضطراری زیرساختهای شهرداری و ایجاد هماهنگی بین دستگاهها و بخشهای مختلف اداره امور مردم در شرایط اضطراری و تمرین و آمادهدسازی شهر؛
 - ۱۰) نظارت بر تهیه و اجرای طرحهای پدافند غیرعامل در پروژهها و زیرساختهای شهرداری؛
 - ۱۱) پیگیری تصویب لوایح، آئین نامه ها، دستورالعملها و بخشنامههای موردنیاز شهرداری در حوزه پدافند غیرعامل؛
 - ۱۲) پیگیری و اجرایی نمودن الزامات و مالحظات پدافند غیرعامل در کلیه مستحدثات شهری (دولتی و خصوصی) (در هنگام صدور پروانه و پایان کار
- ساختار ارایه شده شامل ۷ کارگروه است که به تفصیل شرح وظایف هر کارگروه در بند های مجزا ارائه شده است و بسیار شفاف و در پیشگیری و کاهش آسیب و تاب آوری وظایف هر کمیته مشخص شده است.

بخشی از وظایف کارگروه تخصصی خدمات شهری

- ۱) پشتیبانی از اقدامات در حوزه تأمین نیازهای مردم در شرایط اضطرار
- ۲) پشتیبانی، همکاری و اجرای تمرین، رزمایش و مانورهای آمادگی در سطح شهر؛
- ۳) پیگیری و نظارت بر اعمال مالحظات پدافند شیمیایی، پرتوی و زیستی در واحدهای تابعه شهرداری؛
- ۴) شناسایی و سطح بندی مراکز و زیرساخت های شهرداری در حوزه خدمات شهری

بخشی از وظایف کارگروه فرهنگی، آموزشی، اطلاع رسانی

- ۱) تدوین و اجرای برنامههای آموزشی تخصصی و عمومی پدافند غیرعامل برای کارکنان شهرداری؛
- ۲) سازماندهی مردم و تشکلهای مردم نهاد برای مشارکت حداکثری در شرایط اضطرار؛
- ۳) کمک به اداره امور ضروری شهر در حوزههای مختلف با استفاده از ظرفیتهای مردمی؛

- ۴) مشارکت در توزیع خدمات و امکانات ضروری موردنیاز مردم در شرایط اضطراری؛
- ۵) برنامه ریزی و برآورد اعتبار موردنیاز به منظور اجرای طرحهای پدافند غیرعامل؛
- ۶) کمک به مدیریت بحران ناشی از جنگ در حوزههای خدماتی با بهکارگیری ظرفیتهای فرهنگی و اجتماعی شهرداری؛
- ۷) اجرای برنامه های فرهنگی و آموزشی پدافند غیرعامل برای مردم و خانواده ها در سرای محالت و فرهنگسراها؛
- ۸) هدایت و نظارت بر اجرای طرحهای فرهنگی پدافند غیرعامل شهرداری؛
- ۹) اطلاع رسانی فعالیتهای و اقدامات حوزههای مختلف شهرداری در موضوع پدافند غیرعامل؛
- ۱۰) همکاری در اطلاع رسانی آموزشی موضوعات پدافند غیرعامل به شهروندان؛
- ۱۱) راه اندازی سامانه برخط و روزآمد محلی و منطقه ای هشدار،
- ۱۲) اطلاع رسانی و آرامش بخشی به مردم در شرایط اضطراری از طریق تابلو های هوشمند شهری.

بخشی از شرح وظایف کارگروه فنی و عمرانی

- ۱) نظارت بر اعمال ملاحظات پدافند غیرعامل در مطالعات، طراحی و اجرا و بهره برداری پروژههای عمرانی شهرداری؛
- ۲) پیگیری و نظارت بر اعمال ملاحظات پدافند کالبدی در ساختمانها و زیرساختهای شهرداری؛
- ۳) تدوین و بهروزرسانی آیین نامه های اجرایی و دستورالعملهای تخصصی موردنیاز در حوزه پدافند کالبدی و پیشنهاد به مراجع ذیصلاح؛
- ۴) تهیه مطالعات پدافند غیرعامل کانالهای هدایت و جمعآوری آبهای سطحی شهر؛
- ۵) مقاومسازی ساختمانهای مهم و حساس شهرداری با توجه به تهدیدات ناشی از انفجار ؛
- ۶) مطالعه، طراحی و برنامه ریزی احداث زیرساختهای چندمنظوره در شهر؛
- ۷) بررسی پناهگاههای عمومی دوران دفاع مقدس در اختیار شهرداری و برنامه ریزی به منظور مقاومسازی و احیای پناهگاه ها به صورت استفاده چندمنظوره از آنها؛
- ۸) برنامه ریزی و برآورد اعتبار موردنیاز به منظور اجرای طرحهای پدافند غیرعامل شهرداری ؛

- ۹) تهیه طرح جامع فضاهای زیرسطحی شهر با رعایت ملاحظات پدافند غیرعامل
- ۱۰) برنامه ریزی به منظور کاهش آسیب پذیری و ارتقای تاب آوری فضاهای زیرسطحی شهر در برابر تهدیدات؛
- ۱۱) برنامه ریزی به منظور استفاده از فضاهای زیرسطحی شهر به عنوان فضاهای چندمنظوره و پناهگاههای عمومی در شرایط اضطرار؛

بخشی از وظایف کارگروه حمل و نقل و ترافیک

- ۱) نظارت بر اعمال ملاحظات پدافند غیرعامل در طراحی و اجرای پروژههای حمل و نقل شهرداری؛
- ۲) مقاومسازی زیرساختهای حمل و نقل مهم و حساس شهر با توجه به تهدیدات ناشی از انفجار
- ۳) طراحی، مطالعه و برنامه ریزی احداث زیرساختهای چندمنظوره حمل و نقلی در شهر؛
- ۴) شناسایی و سطح بندی زیرساختها، خیابان ها، تونلها، شریانهای حیاتی شهری و پلهای مهم؛
- ۵) شناسایی و سطح بندی خطوط و ایستگاههای راه آهن شهری مترو و پایانه های مسافربری بزرگ؛
- ۶) طرح و برنامه ریزی استفاده از خدمات ریلی، جادهای با رویکرد تخلیه جمعیت در شرایط اضطرار؛
- ۷) برنامه ریزی و برآورد اعتبار موردنیاز به منظور اجرای طرحهای پدافند غیرعامل حمل و نقل شهری؛
- ۸) تهیه طرحهای ترافیکی برای شرایط اضطراری ناشی از تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن؛
- ۹) پیگیری و نظارت بر اعمال ملاحظات پدافند غیرعامل در حمل و نقل مواد خطرکناک در محدوده شهر.

بخشی از وظایف کارگروه برنامه ریزی و توسعه شهری

- ۱) تنظیم برنامه های توسعه شهری با رعایت ملاحظات پدافند غیرعامل بر اساس مصوبه ۱۱/۰۲/۱۳۹۶ شورای عالی شهرسازی و معماری؛
- ۲) تدوین مقررات و ضوابط جدید و بازنگری در مقررات و ضوابط موجود شهرسازی با رعایت الزامات پدافند غیرعامل و پیشنهاد به مراجع قانونی جهت تصویب؛
- ۳) تدوین و به روزرسانی طرح حرایم شهر با نگاه به استفاده از این حرایم برای اسکان اضطراری؛
- ۴) اعمال ملاحظات پدافند غیرعامل در نوسازی بافتهای فرسوده؛
- ۵) اعمال ملاحظات پدافند غیرعامل در نگهداری، مرمت و احیای بافتهای تاریخی شهر؛
- ۶) تهیه دستورالعمل شناسنامه ایمنی ساختمانها و پیگیری جهت تصویب و اجرایی شدن؛

۷) اعمال ملاحظات پدافند غیرعامل در طرحهای ارجاعی به کمیسیونهای ماده پنج و شورای عالی شهرسازی و معماری؛

۸) برنامه ریزی جهت اسکان اضطراری جمعیت در فضاهای باز شهری

۹) برنامه ریزی جهت خروج مراکز پرخطر شهری، تعیین حریم و پیگیری تصویب ضوابط مورد نیاز در استقرار این مراکز در حریم شهر ها.

بخشی ازوظایف کارگروه شهر هوشمند، فناوری اطلاعات و پدافند سایبری

۱) تهیه و تدوین برنامه های اجرایی پدافند سایبری در حوزه شهرداری؛

۲) هدایت، نظارت و کنترل اجرای طرحهای پدافند سایبری در زیر ساخت های شهرداری؛

۳) برنامه ریزی به منظور اجرای رزمایشهای دوره های با موضوعات پدافند سایبری در زیر ساخت های شهرداری؛

۴) برنامه ریزی به منظور ایجاد ارتباطات امن و پایدار در زیر ساخت های شهرداری در شرایط اضطرار و تهدید؛

۵) ایجاد، نگهداری و صیانت از بانکهای اطلاعاتی شهرداری؛

۶) اعمال ملاحظات پدافند غیرعامل در برنامه های اجرایی شهر هوشمند؛

۷) تأمین ارتباط چندگانه (بیسیم و فیبر نوری) مراکز حساس و مهم شهرداری؛

۸) تهیه طرح حفاظت از دوربینها و چراغهای ترافیکی شهرداری در برابر حملات سایبری

با بررسی اندکی بر قوانین و اسناد بالادستی ، اساسنامه سازمان و تفویض اختیارات در شهر ها به استاندار و مشخصا شهرداریها این موضوع را بر هر محققى مشخص مى نماید که آنچه در شهرها و بر شهروندان در شهر ها در زمان بحران جنگ مى گذرد نشان از اقدامات پیشگیرانه، تمهیدات و برنامه ریزهای صورت گرفته بر اساس شرح وظایف کمیته پدافند غیر عمل شهر و کارگروه های هفت گانه آن دارد.

نتیجه گیری

همانطور که در بخش های دیگر این نوشتار اشاره شد پدافند غیر عامل شامل اقدامات پیشگیرانه، آموزش نیروهای فعال و شهروندان و برگزاری مانورهای متناسب با نیازهای شهر و شهروندان در زمان بحران، اقدامات موثر در کاهش آسیب پذیری حین بحران جنگ از طریق اطلاع رسانی، اسکان اضطراری، مقاوم سازی، طبق بندی زیرساخت ها، احداث و تعریف و تعیین فضاهای چند منظوره و و بازسازی پناه گاه های موجود، هوشمند سازی شهر به نحوی که زیرساخت های سایبری در شرایط بحران کارکرد مناسب برای ارائه خدمات و اطلاع رسانی شهروندان را داشته باشد و همچنین اقدامات مقاوم سازی زیرساخت های حمل و نقل (پایانه ها و مترو) و ساختمانها و سازه های موثر و ضروری در خدمات زمان بحران و تعیین و حفظ زیر ساختهای ترافیکی شهر (تونل ها، پل ها..) و شریانهای حیاتی در مقابل انفجار و ... به جهت افزایش تاب آوری شهری و پایداری ملی می باشد.

با اندکی بررسی بر روزهایی که پشت سر گذاشتیم آنچه شهر و شهرها را بر مسیر تاب آوری قرارداد، شهروندان بودند.

بخشی از شهروندان شهری همچون تهران، شهر را ترک کردند که آن هم با مخاطرات بسیار سخت میسر گردید و راه های خروج شهر رادچار بحران نمود و بدین صورت شهر برای ارائه خدمات امداد و خدمات عمومی خلوت شد.

برخی اقدامات که مطابق با دستورالعمل پدافند غیر عامل شهری بسیار ضروری به نظر میرسد به شرح ذیل مورد تاکید قرار می گیرد.

- برگزاری مانور های آمادگی سبب آگاه سازی شهروندان، آماده سازی کارکنان دستگاه های امداد رسان و آگاه سازی از نقاط ضعف، شناسایی و ضرورت احداث و بهبود زیرساختهایی همچون پناهگاه ها، اسکان اضطراری و تهیه و تجهیز ادوات و ابزار زنده یاب و یا تجهیزات متناسب با بحران جنگ در حوزه آتش نشانی و آوار برداری میگردد.

جنگ تحمیلی ۱۲ ورزه به نوعی جاگزین مانور قرار گرفت و امید است در کمترین زمان تامین و تجهیز و احداث زیر ساختهای مورد نیاز در دستور اقدام قرار گیرد.

- پیشنهاد می گردد با توجه به کاهش درآمدهای شهر در شرایط بحران جنگی از محل شهرسازی که مستقیماً با شرایط جنگی دچار رکود می گردد، نسبت به تاسیس صندوق ذخیره پدافند غیر عامل در

کلان شهرها از محل بخشی از درآمد (۵۵ درصد درآمد) در شرایط غیر بحرانی به منظور هزینه کرد در مقاوم سازی و احداث و تجهیز زیر ساختهای مورد نظر در پدافند غیر عامل و تامین بخشی از نیازهای عمومی شهر و شهرداری در زمان بحران اقدام گردد.

- ضروری است در کمترین زمان ممکن نسبت به جانمایی و تجهیز مکان های عمومی و عرصه های شهری به بلند گویای اطلاع رسانی در زمان بحران و احداث پناه گاه ها و موقعیت های چند منظوره ایمن و بهبود زیر ساختهای موجود جهت اسکان اضطراری و موقت اقدام گردد.

- باتوجه کمیته های ۷ گانه دستورالعمل مورد اشاره متناسب با ماموریت های ۷ گانه شهرداریها، ضروری است هر حوزه تخصصی نسبت به برنامه ریزی و تهیه برآورد اقدامات ضروری در بودجه سال جاری و سالهای آتی اقدام نماید.

- مدیریت شهری و ساختار ابلاغی و دستورالعمل مرتبط در کلان شهرهایی همچون کرج که در مجاورت تهران قرار دارد و اصفهان، تبریز ، مشهد، یزد و ... متناسب با دستورالعمل ابلاغی و نظارت سازمان پدافند غیر عامل دارای وظایف مشخص و مصرحی می باشند که با مروری بر آنچه در این ۱۲ روز گذشت بیش از گذشته حضور مدیران متخصص را در مدیریت شهری مشخص می نماید ..

آنچه گذشت به لطف خدا و تلاش و رشادت های نیروهای جان بر کف سپاه و ارتش در کمترین خسارت و تلفات مورد انتظار از آن رژیم کودک کش بود و ضروری است تمامی سناریو های محتمل در خصوص مختل شدن ارائه خدمات زیر ساختهای شهری به صورت توانمان در سطح شهر مورد نظر قرار گیرد و متناسب با آن تمهیدات و برنامه ریزی جهت جایگزین نمودن تجهیزات مورد نیاز صورت پذیرد.

- توجه به ضرورت برقراری شریانهای حیاتی و ارائه خدمات ساختمانهای مهم شهری در زمان بحران ضروری است ارزیابی و باز طراحی و در صورت نیاز مقاوم سازی و رعایت الزامات متناسب با مقاومت در برابر انفجار به منظور تاب آوری شهری و ارائه خدمات مستمر به شهروندان مطابق با دستور العمل کمیته پدافند غیر عامل در دستور اقدام و اجرا قرار گیرد.

- یکی از اقدامات کاهش آسیب پذیری شهر، شناسایی نقاط حادثه خیز در شهر و رفع خطر آن است که شاهد بودیم برخی از خرابکاریهایی از همین نقاط حادثه خیز استفاده شد که علیرغم تاکید متخصصین شهری طی سالهای قبل مورد توجه قرار نگرفته بود.

- توجه به تامین، تجهیز و در مدار قرار گرفتن زیر ساختهای ترافیکی و نظارتی در شهرها با توجه به تجربه قطع برق و توسعه زیر ساخت های ارتباطات به سرعت و در کمترین زمان اجرا به منظور افزایش سرعت در اطلاع رسانی و ارائه خدمات ضروری و همچنین افزایش تاب آوری شهری از ضروریات و نیازهای شهری است

نباید از آنچه گذشت سیاه نمایی گردد و یا فقط به نقاط تاریک اشاره شود ولی آنچه گذشت به لطف خدا با کمترین خطر و اثرات ثانویه حملات، گذشت و در کشوری که دشمنان قسم خورده هر لحظه سودای تسلط بر آنان را دارند باید بیش از آنچه در این ۱۲ روز شاهد بودیم، نتیجه اقدامات و عملکرد مثبت عیان می گردید . مدیریت کلان شهرهای کشور، مدیر متخصص می طلبد که به دور از مسابقات و رجز خوانیهای گرایش های سیاسی به ارائه خدمات و انجام وظایف تخصصی خود بپردازد .

ان شاء الله به لطف پروردگار و درایت های حکیمانه مقام معظم رهبری ، با به کارگیری و حمایت از مدیران متخصص در اداره شهرها زمینه افزایش تاب آوری شهری با اقدامات و اجرای پروژه های بلند مدت را فراهم آوریم. اثرات هر گونه تصمیم غیر تخصصی و صرفا یک جانبه و فارغ از وظایف مشخص و مصرح سبب به بی راهه رفتن و به فراموشی سپردن و کم اهمیت جلوه دادن وظایف ذاتی اداره شهر ها می گردد.

برخی از اقدامات خصوصا در مسیر پیشگیری و کاهش آسیب پذیری و افزایش تاب آوری شهری، اقدامات بلند مدت می طلبد که متاسفانه با بی داریتی به دست فراموشی سپرده می شود و بعضی امورات دیگر که قابلیت ارائه در انظار عموم در زمان کمتری نیاز دارند، مورد پیگیری و اقدام قرار می گیرد.

مواردی که به صورت مصداقی در نتیجه گیری بیان گردید کم وبیش در تمام کلان شهر ها به شدت وحدت متفاوت قابل شناسایی و ارزیابی است و بعضی از موارد و بعضی زیر ساختهای موثر در بعضی کلان شهر های دیگر به دلیل اصلاح در ساختار و فرایندها دارای چابکی و کارایی بیشتری هستند.

ضمن تشکر و قدردانی از همه دستگاههایی که در این ۱۲ روز با تمام قوا و ظرفیت موجود نسبت به خدمت رسانی اقدام نمودند و در حال ارائه خدمات در محله بازسازی و نوسازی در سطح شهر هستند ضروری است دستگاه های نظارتی با ارزیابی دقیق عملکرد و کارایی دستگاه های موثر در ایمنی و امنیت شهروندان و شناسایی نقاط ضعف نسبت به اعمال تبصره یکم قانون تشکیل پدافند غیر عامل در خصوص کسانی که به وظایف خود عمل ننمودند "مستنکفان علاوه بر جبران خسارت وارد شده، به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات های بازدارنده) مصوب ۲/۳/۱۳۷۵ محکوم می شوند و چنانچه خسارتی وارد نشده باشد، برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۷/۹/۱۳۷۲ با مستنکف رفتار خواهد شد" اقدام نمایند .